

KBLS vidusskolas vēstures klase - LPSR pirmā ēra

Vārds: _____

2016. gada 1. oktobris

Daži svarīgi vārdi un frāzes, kurus atcerēties:

kompartija Komunistiskā partija, vienīgā atļautā politiskā partija PSRS

valūta Naudas tips, ko lieto valstī (piemēram dolāri, eiro, peso)

Liela Tēvijas karš Otrais pasaules karš (propogandas pārdēvējums)

personības kults Propoganda par kādu cilvēku, tā dievināšana, slavēšana

Lasi **1.** tekstu un atbildi uz sekojošiem jautājumiem.

1. Kas ir sekojošie vārdu saīsinājumi?

(a) PSRS _____

(b) LPSR _____

(c) PSKP _____

(d) LKP _____

(e) CK _____

2. Pēc tekstā rakstītā, kam piederēja visaugstākā vara LPSR?

Lasi **2.** tekstu un atbildi uz sekojošiem jautājumiem, pilnos teikumos.

3. Pēc pirmajā rindkopā rakstītā, ko centās PSRS valdība panākt?

4. Kādā veidā tika krievu valoda un kultūra ieviesta Latvijā?

Lasi 64.-67. lpp. vēstures grāmatā “Vēsture vidusskolai, IV daļa” (tikai galveno tekstu uz baltā fona), un atbilde uz sekojošiem jautājumiem, pilnos teikumos.

5. Ko bija vissvarīgāk attīstīt padomju valdībai?

6. Kādā veidā valdība centās veicināt saimniecības attīstību?

7. Ko Hruščovs teica par Staļinu PSKP XX kongresā?

8. Kapēc PSRS valdība bija neapmierināta ar Hruščova vadību?

9. Kā atšķīrās Brežņeva valdīšanas laiks no Hruščova valdīšanas laika?

1. teksts

Kompartijas varas organizācija

Faktiskās varas vertikālās centrālās elementa bija Komunistiskā partija kā „politiskās sistēmas vadošais un organizējošais spēks”.² Kompartija apstiprināja visu līmeņu padomju deputātu kandidātus, uzraudzīja vēlēšanas un noteica to, kā darbojās padomes un visas citas pārvaldes jomas, kā arī valsts atļautās sabiedriskās organizācijas. Latvijas Komunistiskajai partijai (LKP) bija centrālā loma republikas pārvaldes sistēmā – tās uzdevums bija kontrolēt, kā republikas institūcijas īsteno Padomju Savienības Komunistiskās partijas (PSKP) Centrālās Komitejas (CK) Politbiroja formulēto politiku. Visi svarīgākie valdības lēmumi tika noformēti kā LKP CK un LPSR Ministru Padomes kopīgi lēmumi. Republikas Augstākās Padomes sesijas varēja notikt tikai tad, ja bija pieņemts LKP CK biroja lēmums par sesijas sasaukšanas datumu un darba kārtību utt. Visas svarīgākās vadošo amatpersonu pārmaiņas jebkurā jomā, ieskaitot sabiedriskās organizācijas un pat reliģiskās konfesijas, varēja notikt tikai ar LKP CK akceptu (svarīgākos amatus bija nepieciešams saskaņot arī ar PSKP CK). Pilsētu un apriņķu/rajonu līmenī attiecīgi visi lēmumi bija jāaskaņo ar partijas komitejām.

2. teksts

Maskavas un republikas attiecības

Padomju Savienība bija šķietama valstu federācija. Faktiski tā pastāvēja kā stingri centralizēta impērija. Federatīvā struktūra bija formāla, tomēr tā būtiski ietekmēja veidu, kā valsts funkcionēja. PSRS republikas pārstāvēja ļoti atšķirīgas tautas ar atšķirīgiem vēsturiskiem likteņiem, kultūru un mentalitāti, ekonomiku. Maskavas interesēs bija šīs atšķirības pēc iespējas mazināt.

To centās panākt ar vairākiem instrumentiem. Viens bija ekonomikas modernizācija, kas Padomju Savienībā tika īstenota t. s. sociālistiskās industrializācijas formā. Industrializācija bija saistīta ar darbaspēka ieplūšanu no citām republikām, visvairāk no Krievijas un pārējām slāvu republikām, tādējādi arī pamatnācijas „atšķaidīšanu”. Otrs instruments bija integrācija uz krievu valodas un kultūras bāzes, ko centās panākt caur izglītības sistēmu, krievu valodas lietošanu oficiālajā birokrātiskajā aprītē (pirmām kārtām kompartijas lietvedībā) un arī ar dienestu armijā. Trešais instruments bija nosūtīt ierēdņus no citām republikām, vispirms jau partijas aparātā, uzskatot, ka tie būs lojālāki „centra” interesēm.

Abi izņēmumi no “Eiropa ārpus Eiropas... Dzīve Latvijas PSR,” autore Daina Bleiere

Noraksti Tev nezināmos vārdus no visiem tekstiem te! Tos pārspriedīsim nākamajā stundā.
